

Utskrift av Infotekspodden avsnitt 1

Observera att utskriften är en automatiskt genererad transkribering. Skrivfel kan därför förekomma.

Infotekets Niklas Rossi samtalar med Roland Bystedt

NIKLAS

Välkommen till Infotekspodden! Roland Bystedt, eller Rolle som vi flesta känner honom som, har precis som jag en CP-skada. Han tar sig fram med en rullstol eller en rullator. Eftersom Rolle är lite äldre än mig så är det extra intressant för mig att få höra hur han ser på sin uppväxt och hur det har varit för honom att leva med en funktionsnedsättning. Ja men precis. Vi träffades ju som sagt för tre veckor sedan. Och jag har ju känt dig sedan 30 år tillbaka. Ungefär så. Första gången jag träffade dig då var jag 15 år och hade precis testat på rullstolsbasket. Nej, rullstolsinnebandy var det. Och sen har vi ju våra liv passerat bredvid varandra lite grann genom föreningslivet. Ja, det har vi gjort. Och när jag skulle ha min första gäst så kändes det väldigt självklart att bjuda in dig. Just med den bakgrund du har och den profil som du är i Uppsala. Jag tror att vi alla känner till dig från säljandes lotter i Kvarnen till din föreningsaktivitet med DM, skol-DM och allt vad du gör inom UHI som är en förening som ligger dig varmt om hjärta. Och för de som inte vet vilka det är så är det Uppsala Handikappidrottsförening heter ni.

ROLAND

Ja, och en av de största i Sverige.

NIKLAS

Jag känner också till att du har precis tagit SM-guld i Boccia. Stämmer det?

ROLAND

Ja, i söndags så blev det guld i lagtävlingen.

NIKLAS

Precis. Men jag tänker så här. Jag tänker så här, vi börjar med att du kan väl få presentera dig?

ROLAND

Ja, jo, mitt namn är Roland Bystedt och jag är 65 år. Kommer från Örnsköldsvik från första början. Född där. Har växt upp fram till högstadieåldern i ett Sollefteå kommun i ett litet samhälle som heter Edsele. Och det är inte så välkänt för så många, men säger man arméns hundskola så vet de ungefär var det ligger någonstans.

NIKLAS

Hur stor var din familj?

ROLAND

Det var mamma, pappa och jag.

NIKLAS

Det var mamma, pappa och du barn, precis. Och vad gick du skola i, sa du?

ROLAND

I Edsele gick jag ettan, till och med sexan. Sen så eftersom jag föddes då med en funktionsvariation då så var vi tvungna att åka till en annan skola två mil längre bort då när vi skulle börja högstadiet. Och jag hade svårt att åka buss och gå i trappor då och genom min funktionsvariation då så att då så fick jag komma ner till Uppsala och gå högstadiet här på Bernadotte.

NIKLAS

Om jag får backa tillbaka lite grann till det här, när du fick din funktionsnedsättning, hur togs det emot från dina föräldrar och så?

ROLAND

Ja, jag blev ju väldigt beskyddad, fick inte göra så mycket liksom på egen hand utan de var väldigt rädda om mig och att jag inte fick liksom ja gå ut på någonting själv och jag kunde inte heller gå förrän jag var sex år gammal. Då tog jag mina första steg så att jag...

NIKLAS

Och sen så började ju skolan?

ROLAND

Ja och när jag började skolan då 62 då så då hade jag en förstående lärarinna då som lät mig skriva med vänster då annars så fick man ju inte göra det i skolan på den tiden utan man skulle skriva med höger hand. Hur var klassen emot dig? Ja, de första tre åren då var de vänliga och så där mot mig och sen när vi började mellanstadiet då så började killarna att mobba mig mer och mer då bara för att jag dels inte kunde cykla på en vanlig cykel och sen att jag gick lite konstigare än de andra då och liksom inte riktigt hängde med.

NIKLAS

Hur togs det emot i skolan och så? Hur fick du med hjälp och stöd runt det?

ROLAND

Ja, rektorn försökte ju liksom då tala med grabbarna då i klassen så där och det var väl bra då en vecka, 14 dagar och sen blev det samma igen så att det, så att då jag försökte undvika då liksom att vara tillsammans med de på rasterna då utan jag lekte med tjejerna i klassen i stället för att då tog de hand om mig i stället.

NIKLAS

Och sen så tänker jag, sen gick vi vidare. Jag vet ju att sen så flyttade du ner till Uppsala.

ROLAND

Ja, man säger från 68 då så då gick jag ju på högstadiet till 71 då ute på Bernadotte-skolan då.

NIKLAS

Var det ett givet val och så? Jag menar det är ett stort steg att flytta, jag menar från mamma, pappa, långt hemifrån och...

ROLAND

Ja, jo men det var det därför att jag hade varit här nere sedan 59 då på sommarkolonier och det så, genom att Akademiska sjukhuset var regions sjukhus för hela Norrland utom Norrbotten. Och i och med att jag föddes med ett handikapp då så blev det automatiskt Akademiska då. Så att jag hade ju varit här nere tidigare då.

NIKLAS

Precis. Du var nere på kollo och sen så flyttade du ner hit för att gå i skola här nere. Ja. Och kan du berätta mer om skoltiden här nere, den första tiden?

ROLAND

Ja, då vi gick på högstadiet där då så var det ju då likartade personer och personal då som födde, det var ju som en internatskola då. Och vi blev som en stor familj. Och jag har liksom mycket att tacka för de tre åren för att då fick jag min grundkondition också till att sedan bygga vidare på när jag började och idrotta. Precis. Efter skolans slut då.

NIKLAS

Precis. Vad bra att du kom in på det där. Jag vet att idrotten är ju en sak som ligger dig varmt om hjärtat. Och jag tänker, kan du berätta lite om hur du kom in, hur du kom i kontakt med idrotten och vad den har betytt för dig?

ROLAND

Jag kom i kontakt med idrotten genom då Uppsala Handikappidrott. Och det var efter det hade slutat gymnasiet då på våren 73 då. För att efter högstadiet så gick jag ju tvåårig ekonomisk linje på Katedralskolan. Sen så började jag med idrotten och då var det ju boccia som var första idrotten då som jag då höll på med då ifrån 74 och fram till 84 ungefär kan man säga. Sen så fick vi i föreningen då en ledare där som hade jobbat på Gottsundaskolan och som gymnastiklärare. Han råkade få MS så han blev ganska snabbt rullstolsbunden och han startade upp friidrotten 85 och med då att vi fick åka i kulvertarna på Akademiska. Och det var väl där du också var med och körde lite.

NIKLAS

Ja, och vi har gjort våra kilometer och mil där nere i kulvertarna. Ja,

ROLAND

För mig blev det som att jag hittar i stort sett nere i kulvertarna nu på Akademiska liksom i stort sett överallt alltså.

NIKLAS

Precis. Jag tänker om vi kanske kommer säkert tillbaka till fritidsaktiviteterna och vad det har betytt för dig. Men jag tänkte jag vill hoppa lite grann till det här med tonårslivet. När vi kommer in i det, hur var det?

ROLAND

Ja, för mig var det väl så att när jag var då här nere på Högstadiet då och så när vi var ute då på stan här då så var det ju så att folk gick och tittade på oss liksom som att vad gör vi ute ungefär? Alltså vi med handikapp då, vi skulle liksom sitta inne på institution och inte visa oss ute liksom så mycket utan det var ju så att folk gick ju baklänges och tittade på oss då liksom. Men då var det en klasskamrat till mig och jag som gjorde så att vi ställde oss och tittade tillbaka och då vände de på sig och fortsatte och gick som vanligt. Ja, precis. Så det var väl inte lätt alla gånger liksom då i början då men det blev bättre och bättre med åren i alla fall så att vi blev mer och mer accepterade så att. Och under den här Högstadietiden också så kom jag liksom i kontakt med rätt mycket idrott,

ROLAND, NIKLAS

Fotboll, rally bland annat.

NIKLAS

Jag tänker på det här med vänner. Du nämner många av vännernas betydelse, de som du hade med dig från Bernadotte och Emmets och den gruppen. Men hittade du vänner utanför den sfären om du förstår vad jag menar?

ROLAND

Nej, det var ju då, det var ju de här då efter skoltiden då som jag började på i Uppsala handikappidrott då. Annars var det ju bara skolkamraterna som vi hade och sen var det ju så att vi hade ju en lärare som heter Gunnar Larsson. Han tog med oss ut på en aktivitet som SMU hade på fredagarna i Gränby där vi spelade innebandy och fotboll. Så att där fick man ju då träffa, inte likartat utan det var ju friska, men det var ju olika åldrar och så där. Men det var ju liksom bara under den fredagen, de två timmar då, som vi tränade där då.

NIKLAS

Så man kan helt enkelt säga att under din tidig uppväxt och tonåret och sånt där så kom du i kontakt med ganska lite med människor som icke hade någon form av funktionsnedsättning? Ja.

ROLAND

Det var då som när jag växte upp också där uppe då innan jag kom till Uppsala här så då fanns det ju liksom inte, ja det var ju lilla byn då som kände igen mig och så där. Så jag blev, ja kände sig hela byn då hemma och sen då så här och eftersom inte jag hade några syskon då så grannen då hade en dotter då som hon blev som en syster för mig och tog hand om mig då. När inte min mamma orkade så mycket eftersom hon hade diabetes och var också cancersjuk så att det.

NIKLAS

Kommer du ihåg när du började använda rullstol?

ROLAND

Ja, 85.

NIKLAS

Hur kändes det då? Var det ett givet val för dig?

ROLAND

Ja, som situationen var då så var det. För att då använde jag inte rullstol regelbundet. För att det var så att jag hade då varit i kontakt med en ortoped här på Akademiska och fråga om han kunde hjälpa mig med en operation i knäet då som, mitt ena knä då. Som knäsgården hade skjutit sig på och lagt sig på utsidan då. Men, och, men han bedömde det att jag inte skulle kunna klara den operationen då för att jag skulle kunna gå igen. För att chansen var 50-50 att den skulle lyckas och han hade gjort en operation tidigare på en som hade en CP-skada och misslyckats med den. Och eftersom jag då höll på med idrott så mycket och jag kände honom genom handbollförbundet som jag då jobbade på och han var någon slags läkare för herrlandslaget. Så att i stället då så sa han, för operationen så skrev han ut en motionscykel och en rullstol då som jag kunde använda när jag förflyttade mig utomhus. Och sen då sitta på den här motionscykeln och träna benen då. Och det är jag ju tacksam för också.

NIKLAS

Jag tänker, om vi hoppar fram lite grann. Jag tänker, om vi kommer in i den första delen av att vara ung vuxen ut i arbetslivet. Hur såg du på yrkeskarriär, yrkesmöjligheter, möjligheten till ett jobb? Hur var, kommer du ihåg?

ROLAND

Ja, alltså jag eftersom jag var idrottsintresserad sedan barn så ville jag ju jobba med någonting inom idrott. Och i stort sett spelade det inte så stor roll vad det var för typ utav idrott. Så att och... När jag hade slutat gymnasiet och så jobbade jag som fritidsledare ute på Bernadottehemmet där jag hade gått då. Och delade den tjänsten med en tjej som spelade handboll i Uppsala studenter. Och hon frågade mig då om jag kunde tänka mig att jobba som kanslist på handbollförbundet. Då sa jag, ja det skulle jag gärna kunna göra, eftersom jag är intresserad utav i stort sett av all idrott. Utom det som har med hästar att göra. Men det beror på att jag är allergisk mot hästar. Så att och... Ja, genom min funktionsvariation så tål jag inte stress. Därför så ville jag heller inte komma ut i ett sånt här arbete där det var mycket stress. Så att jag har ju jobbat hela mitt liv kan man säga då med lönebidrag då. Som arbetsgivaren har fått då.

NIKLAS

Och det har känts okej?

ROLAND

Det har känts okej för mig för jag har, genom att jag har trivts på jobbet och det har känts som ett vanligt arbete. Trots att man då har varit, jobbat ensam eller haft ett par stycken bara att jobba med då. Så att det, men inte behövt känna den här stressen som kan vara på... på jobben när det är många som jobbar då. Så där och... När jag, när jag växte upp och så där så ville jag oftast hålla mig för mig själv och så där och det... Och det vill jag väl gärna idag delvis också. Jag tycker inte om att ha mycket folk omkring mig. Jag tänker... När jag jobbar och så där så att det...

NIKLAS

Jag tänker så här, dina drömmar. Jag tänker när du kom ut, jag menar, ungvuxen. Hur såg drömmarna ut och hur blev de?

ROLAND

Ja, drömmarna var väl att jag... Då skulle få hålla på med idrott i mitt liv och även kunna utöva då olika idrotter då. Och målsättningen var väl kanske att försöka komma... I något utav landslagen då. Eftersom jag höll på då med olika idrotter då. Så boccia, simning, bågskytte... Men det tog sin lilla tid och för att man skulle kunna bli så pass bra men nu... Nu sen förra året och så har jag i alla fall hamnat i landslaget i Boccia. Och nu är det väl på tal om... Jag har börjat spela bowling också nu de här två senaste åren. Så nu börjar de att prata om det också att jag ska få komma ut och spela parabowling.

NIKLAS

Sporten har ju betytt väldigt mycket för dig.

ROLAND

Ja, det har den gjort. Och hade jag inte hållit på så mycket med sporten som jag har gjort, då har mina sjukgymnaster som jag hade då under min uppväxttid sagt att... Då hade jag hamnat i rullstol redan vid 30-års ålder. Och behövt haft hjälp med allting. Idag då kan jag ju gå med en rollator inne och använda rullstol när jag är ute och förflytta mig och kan klara rätt mycket själv också.

NIKLAS

Nu är du ju 68 år och du ska ju inte sammanfatta livet på väldigt många år men jag tänker så här... Är det någonting, jag tänker... Du har ju varit singel under merparten av livet. Ja, det har jag varit. Är det någonting som är självvalt eller har du...

ROLAND

Nej, det har väl blivit så att jag... har inte haft mod till att ta kontakt med en annan part och så där utan det... Jag har varit rädd för att man då liksom... Att de inte skulle tycka om mig liksom då genom att jag hade mitt funktionshinder då. Så att det har varit liksom då tjejen som har fått tag i initiativet då till om det skulle ha blivit något förhållande då. Så nu när man börjar bli lite till åren då så saknar man väl kanske då att man inte har haft några egna barn och så där då.

NIKLAS

Har du ersatt det tomrummet med någonting annat?

ROLAND

Ja, med mina personliga assistenter. Som jag idag har.

NIKLAS

Som sagt, nu tänker jag så här. Vad skulle du ge för tips till en ung Roland Bystedt som växer upp i Norrlands inland, flyttandes ned till Uppsala? Vad skulle du... Vad skulle du göra om för saker och vad skulle du behålla? Förstår du frågan?

ROLAND

Det har utvecklats nu med åren här att allting har blivit så... Ja, det har kommit datorer och elektronik och så där så att det... Om man hade varit ung i dagensläge så... hade man nog försökt att prova på lite utav det som finns då idag då. Så att, vad mera liksom teknik det här med... ha möten på Teams och Zoom och så där digitala möten och det är emot idag liksom. Men om man hade varit ung och fått växt upp med det då hade det blivit en helt annan skillnad tror jag. Precis. Så att det... Det saknar man ju nu eftersom jag ändå liksom är... tillhör den gamla generationen då och... inte är så vidare förtjust i alltför mycket elektronik. Eftersom jag inte är tekniskt lagd heller så då... behöver jag ju hjälp idag. Men om man hade fått gjort om... sitt liv då så... då tror jag att det hade varit mycket lättare kunna acceptera den här elektroniken som finns idag.

NIKLAS

Jag vet ju att du är en otroligt social person även om jag säger lite emot vad du sa innan. Jag vet ju att... du är ju en mångårig... föreningsmedlem och jag tänker parasport och du har varit kassör och du har varit i diverse olika föreningar. Och du har många som känner dig vid namn. Och du har många sociala relationer i de där föreningarna. Är det... Är det någonting som du känner, ja men... Det är ett sätt för mig att hitta också ... vänner att umgås med.

ROLAND

Ja, jo för att då... man... Jag kan ju bara ta det här med Bingolotto-försäljningen. Man träffar mycket folk då liksom och inte bara sådana som köper lotter utan andra personer med. Liksom som man blir bekanta med och... så att och... även alltså inom då... jobbet och idrotterna så främst alltså det... man har ju.... varit ute på en del.... inhemsk idrott alltså jag vet att första gången innan jag kom i väg på en bortamatch i basket så jag... tjtade eller tryckte du mig. Kommer du ihåg vem som var på dig? Ja, det var.... det var den som sitter och intervjuar mig nu. Och för att jag skulle kunna komma i väg på en bortamatch i basket. Och även åka buss första gången. Också samma person så att och nu är jag så åker, nu är jag ju väldigt intresserad av innebandy så att.... då följer jag med Storvreta på bortamatch ibland.

NIKLAS

Ja... Jag tänker på en sak Roland. När vi träffades inför den här intervjun, vi gjorde den som en förintervju, så berättade du för mig en liten anekdot där du och dina vänner hade stannat till och skulle gå in för att äta mat.

ROLAND

Ja, det var i början på 80-talet, 80-81 någonting. Vi hade varit i Göteborg på en tävling där det var olika idrotter. Det var orientering, det var bocka och det var rullstolsinnebandy. Sen då på hemresan då så... skulle vi stanna liksom och äta. Och stannade vi här med bussen då utanför en kinesisk restaurang och... tänkte ja men här, här är det inte så mycket folk och ledarna var ju inne och kollade först då. Så här kan vi nog få oss en bit mat då innan vi kommer hem till Uppsala då. Och... när vi då hade lastat ur då i bussen och personalen där på... på Kina Restaurangen då såg att... vi satt i rullstolar. Flera utav oss. Då blev hela gruppen nekad... att få komma in och äta.

NIKLAS

Och det här är en sån här vanligt förekommande... händelse?

ROLAND

Det är... första gången jag träffade på det. Det var.... och sen.... så vet jag ju inte om andra då också har... har råkat ut för det. Jag vet själv en gång så här i Uppsala... så... skulle min assistent... då som jag hade haft på... gymnasieskolan för vi umgicks... några år efteråt också och... vi skulle gå in på... på

Svensson's restaurang här då i... och ja, äta och dricka lite grann en fredag kväll då så... så blev vi nekade... där. För att de tyckte att det var bättre att gå för mig då och gå till Baldakinen. För där tar de emot fulla personer. Oj. Men jag var ju nykter och så där. Det var ju bara att jag gick som en full person. Ja. Och det var ju min balans som gjorde det.

Ja. Men det är de två tillfällena som jag...jag har varit med om att.... jag blev nekad liksom på restaurang.

NIKLAS

Blev det så att man drog sig för att gå på... på vissa ställen? Ja. Gjorde man andra saker?

ROLAND

Ja. Det... det blev det ju. Så att liksom då i stället för att gå ute så... kanske man beställde hem... hemma då.

NIKLAS

Jag har en så här sista fråga. Vi... ska vi snart runda av. Jag tror att alla i Uppsala sitter och funderar på samma sak. Är du den i Uppsala som har sålt flest bingoletter?

ROLAND

Det tror jag inte. Ja, utav de mindre föreningarna så är det. För att.... för några år sedan så gjorde... det gjordes en undersökning och då så... visade det sig att jag var tvåa i alla fall när det gällde bingoletter... totalt sett ibland föreningarna som hade orientering... på sitt program. Men jag tänker alltså att om man jämför med de här stora föreningarna som... Störvreta, Gamla Uppsala, Sirius och de... de har nog sålt mer lotter... genom åren i alla fall så att det...

NIKLAS

Jag syftar på dig som person.

ROLAND

Ja.... då är... jag är... har nog sålt då... ganska... mycket

NIKLAS

Jag tror att det får bli avslutningsorden. Ja. Jag vill tacka dig så hemskt mycket för den här pratstunden som vi har haft. Ja, jag tror det. Och det känns som att.... vi skulle kunna hålla på en timme till... eller två. Men... tack så mycket Roland.

ROLAND

Ja, tack själv Niklas. Det var ändå roligt att få komma och... få berätta lite om sitt... liv.

ROLAND

Tack

NIKLAS

Mm. Tack så mycket.